

Vandaag staan wij hier in Waalre stil Brabanders bij onze gevallen. Ook hier dit jaar op een manier die anders is dan anders. We weten waarom, we weten waarom dat nodig is.

We denken aan hen die stierven als gevolg van oorlog en geweld. Omdat zij vochten voor onze vrijheid of die van anderen.

Militairen, burgers, mensen als u en ik, die stierven omdat er gevochten werd. Moedige mensen met een scherp moreel kompas die keuzes maakten, en daarvoor een hoge prijs, vaak de allerhoogste, moesten betalen.

Zoals de burgemeesters van 12 Brabantse gemeenten die weigerden mee te werken met de bezetter, in het verzet zaten of gedood werden om angst en terreur te zaaien. Vandaag hebben wij voor hen een klein monument geplaatst bij het provinciehuis.

Het is voor ons, de generaties van na de oorlog, nauwelijks voor te stellen wat er toen gebeurde. Natuurlijk, af en toe zien wij een glimp in beelden op het journaal en dankzij Brabant Remembers hebben we een goed beeld gekregen van wat er in onze provincie speelde in de oorlog. We herdachten op een goede manier de 75-jarige bevrijding. Als geschiedenis, maar met een opdracht voor het hier en nu.

Want het is wel onze geschiedenis, maar een die onze toekomst bepaalt. We hebben geleerd, vooral ook in Europa, dat we moeten samenwerken om vrede en vrijheid te verdedigen. Ilya Leonard Pfeijffer zei het mooi: we beseffen ook in deze dagen indringend dat alleen vrijheid die niet op egoïsme is gebaseerd echte vrijheid is. Dat is de wel vrijheid die ons uitnodigt om bij alles wat we doen eerst ook aan de ander te denken.

Hoe actueel is dat! We worden als samenleving ook vandaag getest: we zijn opnieuw geconfronteerd met onze kwetsbaarheid, en beseffen dat we moeten blijven vechten voor een samenleving waarin we solidair zijn, waarin niemand, nee niemand het alleen kan. En dat we het dus samen doen, en dat dat soms offers vraagt.

Gelukkig zijn er helden die ons daarin voorgaan, en laten zien hoezeer scherpe persoonlijke keuzen op moeilijke momenten ons samen verder helpen.

Wij staan vandaag stil bij de Brabanders die daardoor stierven. Gezichten en namen uit het verleden. Maar zij hebben ons een erfenis meegegeven. Een erfenis die wij moeten koesteren, verdedigen en doorgeven. Vrijheid. Vrijheid is een werkwoord. Vrijheid, dat is de verplichting om rekening te houden met de ander. Dat komt dicht bij- op anderhalve meter bijvoorbeeld. Verdraagzaamheid, luisteren naar argumenten, zoeken naar het samen in de samenleving.

Staan voor die principes, staan voor mensen. Zoals die 12 burgemeesters bijvoorbeeld die weigerden te buigen voor onrecht en een aantasting van de menselijke waardigheid.

Dat is wat wij vandaag met eerbied herdenken en hopelijk ook morgen en overmorgen in het hoofd houden en durven uit te dragen. Dat is waarom ik herdenken, deze traditie belangrijk vind en de fakkel, ook die van de vrijheid, doorgeef aan mijn opvolger.